

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСАД РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ КРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Отримання Україною статусу країни з ринковою економікою повинне означати наявність високого рівня ринкових відносин на території країни та поза нею, культуру ведення бізнесу, сприятливих умов розвитку національного бізнесу та інвестування у національний бізнес. Але це не зовсім так. На даний момент українська економіка не є такою. Щоб забезпечити всі аспекти, які перелічені вище нам потрібно мати не тільки хорошу нормативно-правову базу, але й достатнє фінансування. А найголовнішим аспектом забезпечення розвиненої економічної системи є механізм інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність – це складна багаторівнева система економічних відносин, якій притаманні специфічні взаємозв'язки та закономірності. Головне завдання інноваційної політики держави – забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, розроблення та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, поширення інновацій у усіх сферах національної економіки. Однією з головних проблем, що гальмують інноваційний розвиток економіки України, залишається відсутність фінансування та недостатньо ефективна державна інноваційна політика, що призводить до скорочення числа наукових працівників, ускладнює отримання економічної віддачі у вигляді завершених інноваційних пропозицій та їх реалізації у сферах економіки.

Характерною рисою сучасної діяльності промислових підприємств є пошук нових напрямків розвитку, що забезпечать підвищення конкурентоспроможності продукції, вихід на нові ринки і, відповідно, підвищення обсягів реалізації та прибутку. Успішна реалізація такого завдання потребує нових підходів та ідей, тобто розвитку інноваційної діяльності на кожному підприємстві країни. За даними Державного комітету статистики України станом на 2011 р., впровадженням інновацій займалися лише 12,8% підприємств. А частка України на ринку високотехнологічної продукції, який оцінюється у 2,5-3,0 трлн дол. США, становить приблизно 0,05-0,1%. Зростання ВВП України за рахунок введення нових технологій оцінюється в 0,7-1%. Це обумовлено тим, що започаткування інноваційної діяльності пов'язане із значними фінансовими витратами, але лише невелика частка підприємств має можливість здійснення таких інвестицій, оскільки вони обмежені фінансовими результатами їх діяльності. Внаслідок цього виробництво має низький рівень наукомісткості, що призводить до низької конкурентоспроможності вітчизняних товарів та неефективної структури експорту. Нам потрібно розвивати інноваційну сферу діяльності для того, щоб підвищити конкурентоспроможність вітчизняних товарів, забезпечити належний розвиток економіки та підвищити рівень достатку населення, стати повноцінним учасником світового ринку. Все це обумовлює актуальність дослідження даної проблеми.

Серед дослідників, які значну увагу приділяють проблемам інноваційного розвитку, можна назвати таких вітчизняних учених, як: В.П.Александрова, Л.Л.Антонюк, Ю.П.Бажал, А.П.Гальчинський, В.М.Геєць, Б.Є.Кваснюк, А.В.Колодюк, О.О.Лапко, І.В.Новикова, І.В.Одотюк, Ю.М.Пахомов, А.М.Поручник, В.С.Савчук, В.П.Семиноженко, Л.І.Федулова, В.Г.Чирков. Протягом останніх років опубліковано ряд досліджень зарубіжних науковців, присвячених питанням інноваційного розвитку економіки. Зокрема досить широко ці питання висвітлено у працях Дж.Грейсона, П.Друкера, Р.Нельсона, М.Портера, С.Стерна, С.Уінтера, Р.Уотермена, К.Фрімена, Дж.Фурмана, С.Глазьєва, В.Домбровського, Н.Іванової, В.Іноземцева, В.Колосова, Д.Кокурина, Г.Фетисова, Ю.Яковца та інших.

Серед проблем, що стримують інноваційний розвиток можна виділити такі:

- ✓ відсутність науково-методологічної бази формування інноваційної системи;
- ✓ відсутність системності у здійснюваних державою заходах щодо реалізації інноваційного потенціалу національної економіки;
- ✓ державне управління інновацією здійснюється без чітко сформульованої стратегії науково-технологічного та інноваційного розвитку, інтегралу її реалізації, послідовної та виваженої зовнішньої та внутрішньої економічної політики;
- ✓ відсутність дієвої системи пріоритетів розвитку науково-технологічної сфери;
- ✓ недостатність фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень та впровадження інноваційних розробок;
- ✓ в Україні не завершилися процеси перерозподілу власності;
- ✓ недовершеність нормативно-правової системи регулювання і стимулювання інноваційної діяльності;
- ✓ повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції;

✓ незважаючи на те, що базове законодавство, необхідне для формування в Україні розвинутого ринку інноваційної продукції, вже значною мірою створено, його практичне використання стримується вкрай недостатньою інфраструктурою, нерозвиненістю системи захисту інтелектуальної власності;

✓ спроби здійснення галузевих «технологічних стрибків» за умов збереження загальної несприятливості підприємницького та інвестиційного клімату в країні, надмірного фіскального тиску, неефективності інституційної структури економіки, що обертаються втратами інших секторів економіки.

Продукція високотехнологічних галузей не знаходить збуту в інших галузях через великий технологічний відрив і відсутність мотивації до її використання, що суттєво знижує синергетичний ефект інновацій, відтак ефективність таких «точок зростання» нівелюється в суспільному масштабі.

З існуванням проблем розвитку інновацій спробуємо віднайти і шляхи їх розв'язання.

Шляхами розв'язання та вирішення проблем може стати:

✓ вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України;

✓ необхідність системного і послідовного впровадження функціональних принципів державного управління інноваційною діяльністю;

✓ органічне включення всіх окремих елементів інноваційного розвитку в єдине активно і цілеспрямовано функціонуючу національну інноваційну систему, що можливо лише за умови дії потужних системоутворюючих факторів.

Такими факторами могли б бути:

✓ перегляд підходів до програмно-цільового планування та фінансування інноваційного процесу, важливою особливістю якого на даний час є проблемна орієнтованість більшості програм на комерціалізацію технологій;

✓ створення механізмів державного стимулювання інноваційної активності підприємств, а також здійснення інноваційного тиску на суб'єкти господарювання через введення санкцій на випуск застарілої продукції та використання неефективних ресурсо- й енергоємних та екологічно небезпечних технологій;

✓ створення мережі малих інноваційних впроваджувальних підприємств;

✓ удосконалення системи управління інноваційними проектами і програмами.

Відповідно, можна зробити висновки, що необхідно розвивати законодавчу базу для більш тісного співробітництва державного та підприємницького сектору, оскільки тільки при ефективному, стимулюючому розвитку підприємств Україна буде економічно стабільною та розвинутою.